

Igazság nélkül nincs demokrácia

2016. 12. 18.

Gazda István szervezésében a temesvári Új Ezredév Református Központ gyülekezeti termében rendezték meg azt a fórumot, amelyre – a helyi magyar közösség részvételével – a forradalom 27. évfordulója alkalmából került sor.

Tőkés László egykori temesvári lelkész, aki huszonhét évvel ezelőtt ledöntötte a hallgatás falát, az eseményen elmondta: felemás érzéssel tölti el a forradalomra való megemlékezés, mert miközben a hősökre, a temesvári forradalom hangulatára és a kommunista rendszer megdöntésére emlékezünk, egy lopakodó kommunista restauráció is zajlik. Ennek kézzel fogható bizonyítéka az, hogy egyre több az olyan elbeszélés, amely szerint igazi forradalom nem is történt, csak a külföldi titkosszolgálatok munkája nyomán mentek végbe az események – mondta Tőkés.

Borbély Imre, aki már 1989 előtt is Tőkés László környezetéhez tartozott, az úgynevezett „mély állam” szerkezetéről, irányításáról, jellemzőiről beszélt. Mint mondotta, a „mély állam” programját, céljait és a tényleges irányítást egy láthatatlan hatalom viszi, amelynek gyökerei az egykori kommunista állam titkosszolgálatánál keresendők, és e tény meghatározta a román átmenetet is. E láthatatlan erő, az állami intézményeken és a pártokon felül állva, érezteti hatását minden fontos döntésben.

A beszélgetést moderáló Szilágyi Zsolt, az Erdélyi Magyar Néppárt elnöke egykori temesvári

diákként megtiszteltetésnek nevezte, hogy Borbély Imre és Tőkés László társaságában állhat a temesvári református gyülekezet előtt. Mint mondta, nagyon sokat kapott ettől a közösségtől és Temesvártól, valamint innen indult el politikai pályafutása is.

A megemlékezés második napján, december 17-én, a temesvári Teréz-bástya szalonjában, a Temesvár Társaság székhelyén, fórumot rendeztek *A kommunizmus bűneiről való megemlékezés Romániában, és a kommunizmus utóhatásainak a megszüntetése a román társadalomban, beleértve az Európai Emlékezet és Lelkiismeret Platformjának munkáját* címmel. A Temesvár Társaság elnöke, Florian Mihalcea, a vendégek bemutatása után elsőként Teodor Mărieș-nek a December 21 Társaság elnökének adta át a szót, aki bemutatta a December 21 Társaság nevében a miniszterelnökhöz benyújtott kormányhatározat-tervezetet. Ez a dokumentum azt irányozza elő, hogy Romániában az ügyészségen belül hozzanak létre egy speciális igazgatóságot, amely a kommunizmus és a forradalom alatt elkövetett emberiség ellenes bűntettekkel foglalkozna. Elmondta: a jelenlegi politikai hatalom nem érdekelt ezen bűntettek feltárásában, és nagy az esélye annak, hogy az elmúlt héten többséget nyert Szociáldemokrata Párt is szabotálni fogja a múlttal való szembenézést.

Teodor Mărieș után Tőkés László üzenetét Szilágyi Zsolt tolmácsolta, melyben az európai parlamenti képviselő, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke hangsúlyozta, hogy 27 év után sem gyógyultak be Romániában a forradalom alatt szerzett sebek, melyek okozóinak, az úgynevezett „ismeretlen tetteseknek”, kilétét a mai napig nem tudni. Ebben az ügyben az Európai Emlékezet és Lelkiismeret Platformjának jelenléte lényeges nemzetközi támogatást jelent a kommunista múlttal való harcban. Tőkés László ugyanakkor őszinte hálóját fejezte ki a December 21 Társaságnak és személyesen Teodor Mărieș elnök úrnak a kezdeményezésért, mely rendelkezik az ügyészségen belül létrehozandó speciális igazgatóság felől. Tőkés hangsúlyozta: ebben a törekvésében a December 21 Társaság komoly szövetségesre talált a Temesvár Társaságban.

Ezt követően a Neela Winkelmannova, az Európai Emlékezet és Lelkiismeret Platform igazgatója bemutatta a platform munkáját és a Justice 2.0 nevű programjukat, amellyel a platform fel kívánja hívni a közvélemény figyelmét arra a megkerülhetetlen tényre, hogy igazságszolgáltatás nélkül nincs demokrácia. A csehországi és bulgáriai példákat román és magyar példákkal egészítette ki, majd a Magyarországon, Lengyelországban és Németországban elindított tárgyalásairól, illetve a platform által indított perek eredményeiről beszélt. Neela Winkelmannova üdvözölte a December 21 Társaság kezdeményezését, Mihalcea pedig hangsúlyozta: a Temesvári Nyilatkozat tulajdonképpen egy forradalmi kiáltvány, ugyanis a román forradalom nem zárult le 1989 december 22-én, hanem 1989 december 15-én kezdődött és 1990 június 15-én ért véget, mely dátum a kegyetlen bányászjárások után a restaurációt is szimbolizálja.

Felszólalásában Szilágyi Zsolt, aki a Temesvár Társaság tagja is, hangsúlyozta: huszonhét évvel a forradalom után léteznie kell a forradalomról alkotott és az egész társadalom által elfogadott egységes narratívának. Tekintettel arra, hogy a román állam hivatalból nem indít eljárást a forradalmat tagadók ellen, döntő fontosságú a forradalom szellemiségének átörökítése a fiatal nemzedékek számára. Tudomásul kell vennünk, hogy a múlttal való szembenézés nem csak helyi vagy nemzeti szinten fontos, de Brüsszelt is meg kell győzni arról, hogy a kommunizmus és a fasizmus bűntetteit egyenlő mércével kell kezelni – mondta a Néppárt elnöke. Szilágyi elfogadhatatlannak nevezte, hogy az Európai Bizottság a nácizmus és a sztálinizmus kutatására biztosít forrásokat, és nem lehet meggyőzni az Európai Bizottság illetékes tisztségviselőit arról, hogy Sztálin halálával a kommunizmus nem lett egy emberarcú rendszer, amely egészen 1989-ig halálos áldozatokat követelt, és intézményi szinten megszervezett represszióval tartotta fent saját uralmát.

Az eseményen jelen lévő Cristian Diaconescu egykori külügyminiszter kételkedését fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a platformnak sikerülni fog a nemzetközi büntetőbíróság felállítására vonatkozó tervét célba juttatnia, ehhez ugyanis politikai akarat kell. Neela Winkelmannova ezzel szemben azt mutatta be, hogy a platform munkája nyomán 2014-ben megszületett a Tallini Nyilatkozat, amelyet tizenegy volt kommunista ország kormánya írt alá, ez pedig jó alapot szolgáltat ahhoz, hogy a nemzetközi büntetőbíróság létrehozására indított program továbbhaladjon. Világos, hogy politikai akarat híján nehéz lesz egy ilyen szervezetet létrehozni, azonban az a tény, hogy tizenegy

közép-kelet-európai ország kormánya támogatta a kezdeményezést, reményre és bizakodásra ad okot – zárta felszólalását Winkelmann.